

Do istarskog Plutarha u bijelim rukavicama

U vlastitoj nakladi Stanković je izdao više od 20 djela, a rukopisna se ostavština ovog Barbanca nalazi u pulskoj Sveučilišnoj knjižnici i njoj se pristupa u bijelim rukavicama • Načelnik Denis Kontošić najavio je memorijal i za sljedeću godinu s namjerom da preraste u znanstveni skup povjesničara, arheologa, botaničara, lingvisti, znanstvenika, geologa, ekonomista

Arhiva, M. MLUOŠEK

BARBAN - "Roditi se kao bogat, a umrijeti kao strašno bogat mogu samo rijetki, a jedan od njih bio je tzv. istarski Plutarh, odnosno Barbanac Petar Stanković, rođen 22. veljače 1771. godine." Da je Stanković bio bankar po vokaciji i iz svake situacije mogao stvoriti kapital, otkrio je barbanskoj publici književnik i nakladnik Aldo Kliman na drugom dijelu 1. Memorijala Petra Stankovića u sklopu manifestacije "Barban u srcu" održanom u subotu. Kliman je tada najavio i skoro izdanje knjige dr. Petra Strčića "Život i djelo Petra Stankovića". Publici je ukratko predstavljen životopis tog izrazito svestranog Barbanca pa se moglo čuti da ga je zanimalo gotovo sve - od povijesti, arheologije, filologije, strojarstva, mudroslovlja do maslinarstva, vinarstva, istarske ihtiologije, a istraživao je i antičke spomenike diljem Poluotoka te ostavio nacрте svojih naprava za poboljšanje poljoprivrede. Za života je prikupio veliki broj knjiga i oporučno ih ostavio rovinjskom Zavičajnom muzeju u kojem se nalazi 2.896 svezaka s njegovim pečatom. Osnovnu školu završio je u Rovinju, bio sjemeništara u Udinama, studirao u Padovi, a 1795. godine zaređen je u Puli te postao kanonik u Barbanu. Napisao je 50-ak radova, a poznat je njegov "Kratak nauk krstijanski" namijenjen puku kao osnova katoličke poduke. U vlastitoj nakladi izdao je više od 20 djela, a pisao je uglavnom na talijanskom jeziku. Napisao je i biografiju poznatih Istrijana te bio član nekoliko akademija. Umro je 12. rujna 1852. a pokopan je na barbanskom groblju Svetog Križa. Rukopisna ostavština ovog Barbanca nalazi

Sa dvodnevne manifestacije u Barbanu

Prvi poznati agronom Istre

Agronom i enolog Sergio Bile istaknuo je da je Stanković prvi opisao teran i bio prvi poznati agronom Istre. Bio je vizionar i već je u svoje doba razmišljao o stroju koji bi odvajao meso masline od koštice pri proizvodnji ulja. Objavio je nekoliko radova u kojima je predstavio svoje poljodjelsko-tehničke izume. Dva su mu uređaja za preradu maslina - spolpoliva (1840.) i torchioliva (1841.) - priskrbila međunarodni ugled.

se u pulskoj Sveučilišnoj knjižnici. Njoj se pristupa u bijelim rukavicama!

- U četiri kutije nalaze se prozirni bijeli papiri pisani tintom, a namjera nam je digitalizirati Stankovićevu ostavštinu, što je već i napravljeno s njegovim rječnikom, otkrila je publici voditeljica knjižnice Tijana Barbić Domazet. Kao kuriozitet navela je zanimljivost da je Stanković u rujnu 1840. godine zatražio od pape Grgura da nosi periku tijekom obavljanja kanoničkih dužnosti, što je papa i odobrio. Izdvojila je i podatak da je na molbu porečkog i pulskog biskupa Peteanija da primi kao ispomoć slovenskog svećenika Stanković odgovorio da svećenik svetu riječ mora moći čuti na hrvatskom, što samo govori o tome koliku je važnost pridavao identitetu.

O Barbanu u Stankovićevu vrijeme govorio je prof. dr. Slaven Bertoša istaknuvši da je naselje u Stankovićevu doba promijenilo tri države - mletačku, francusku i austrijsku. Središte je bio kaštel, a naselje je s Raktjom predstavljalo barbansko-rakljski feud kojim je vrlo racionalno upravljala obitelj Loredani. Sutivanac kojim je prolazila granica Mletačke Republike i habsburške Istre nije spadao pod Barban. Zanimljivo je da se uz podršku Loredanijevih u dolini Raše sadila riža od 1789. do 1796. koja se na ljuštenje slala u Veneciju.

Načelnik Denis Kontošić najavio je memorijal i za sljedeću godinu s namjerom da preraste u znanstveni skup koji će okupljati povjesničare, arheologe, botaničare, lingviste, znanstvenike, geologe, ekonomiste. U kulturno-umjetničko dijelu programa sudjelovali su KUD Barban, Livio Morosin, Istarski solisti i Alen Lazarić, a svoje su stihove publici predstavili Oriano Bulić, Loreta Ukota, Mirjana Šarić-Bulić, Norina Benčić, Pio Mirković, Žvka Kancijanić i Denis Kontošić.

Tatjana GRBIĆ